

PETER J OLSSON OM

svenskarnas ruskige Reagan

ETT av mina tidigaste tv-minnen är Winston Churchills begravning 1965. Den gamle statsmannen fördes i en pampig kortege till S:t Pauls i London.

Mannen som stoppat och besegrat Hitler och nazis-
men var värd denna heder och detta minne.

Men i år när Ronald Reagan får sin statsbegravning i Washington sänder inte svensk tv hyllningen till den som mer än någon annan besegrade Sovjetunionen och befriade några hundra miljoner ur kommunistiska diktaturer. Och dessutom bidrog till att många av USA:s allierade i tredje världen gick i demokratisk riktning.

Redan dagen före hans statsbegravning dömde tidningarnas telegrambyrå ut den som pampig, ”för att inte säga pompös”. Och förklarade att Reagan hyllades av ”konservativa amerikaner och högerledare världen över”. Inga andra tydligen.

Nu kanske man ändå ska erkänna att tonen om Reagan är mycket, mycket vänligare och försonligare än den var när han faktiskt var president. Då var han b-skådis, dum, lat, krigshetsare och åt små barn till frukost. Dessutom lät han alla fattiga i USA svälta för att ge de rika stora skattesänkningar. Och förstörde den amerikanska ekonomin med sina skattesänkningar och militära rustningar.

NÅ, ALLT DETTA POPPADE upp även nu, men inte riktigt så moraliserande eller enträget. Om det beror på en känsla av det passande inför en stor politikers död, eller bara på att statstelevisionens utrikes ledarskribent Boinge Andersson råkade vara ledig när Reagan dog, det är svårt att säga.

Kanske är det bara så att man i dag har ett nytt högerspöke i Vita huset. Kanske tycker man också att det skulle bli för uppenbart att samma schablonbild används mot Bush som en gång mot Reagan?

Vissa försökte visst, inte minst Aftonbladets Wolfgang Hansson och Fredrik Virtanen. Och nog fanns det gott om minnesteckningar där journalister grävt djupt i tidningsarkiven och samlat upp några högar med Reagankritik från 80-talet.

Ta bara det där med b-skådis. Ja, om man med det menar att han aldrig fick någon Oscar så är det rätt. Annars är möjligen b-stjärna korrekt. En det sena trettioalets Bill Pullman eller Will Smith om man så vill. Stjärnor, huvudroller i många filmer, men inte i klass med de största.

Eller att 80-talet skulle ha gjort de vanliga amerikanerna fattigare. Eller att – ifall det nu var en ekonomisk uppgång, vilket de flesta nog till slut går med på – han gödde ekonomin med stora underskott av närmast keynesiansk modell. Både att de flesta faktiskt fick det bättre i USA under Reagans tid och att underskotten blev stora är sant. Men det handlade faktiskt inte om efterfrågestimulans med statliga pengar. I så fall hade han aldrig lyckats få ut inflationen ur ekonomin.

ÅRET REAGAN VALDES var inflationen i snitt 12,8 procent, på våren var takten snarast 15 procent. Och räntorna närmade sig 20 procent. Med en ovanligt hög arbetslöshet – i klass med den svenska i år! – är det klart att amerikanerna var pressade. Skatterna ökade också, högsta skattesatsen var 78 procent och statsutgifterna ökade med 16–17 procent om året.

När han lämnade presidentskapet åtta år senare var läget ett helt annat.

Möjligheten till framgång hade skapats. Moroten fanns där. Fortfarande återstod att minska bidragsberoendet genom en socialbidragsreform som stimulerade till arbete. Den piskan kom under demokraten Bill Clinton. Men båda delarna är nödvändiga.

Så nog förtjänar Ronald Reagan beröm även för sin inrikespolitik.

Förutom givetvis att han genom sin fasta utrikespolitik bidrog till sovjetimperiets fall. I Sverige beskrivs det då som att han inledde en kapprustning. I själva verket var det Sovjetunionen som med början kring 1975 startat en militär upprustning som saknar motstycke. Man byggde upp en högsjöflotta och fanns på alla hav, man skapade SS-20-systemet med dess direkta hot mot Västeuropa och man lät de militära utgifterna pressa undan nästan alla andra sektorer i Sovjet.

Den historien hör vi sällan om i Sverige. Här grymtas det om att Reagan borde dela med sig av äran för det kalla krigets slut till framsynta Sovjetledare.

Det säger mer om oss än om Reagan.

Peter J Olsson (peter.j.olsson@kvp.se) är politisk redaktör för Kvällsposten.

